

ε · ἕξι · ἐπτά · οὐκτώ · ἐννέα · δέκα

DECÀLEG SIGUES
LINGÜÍSTICAMENT
SOSTENIBLE

2008 - Any Internacional de les Llengües

ttà · seb`a · tmanya · tsa`a · `ešra

Era ONU a proclamat eth 2008 com er An Internacionau des Lengües, entà hèr evident que cau deféner e preservar es lengües deth mon. Es universitats catalanes i volem contribuïr damb era difusion, entre era comunitat universitària, dera importància qu'a era sostenibilitat dera diversitat lingüística.

En mon se parle entre 4.000 e 6.000 lengües, e d'agues-tes, segontes es estimacions mèns optimistes, eth 50% corren perilh d'extinguir-se enes cent ans que vien e eth 96% non les parle sonque eth 4% dera poblacion mondiau.

Eth nombre de locutors qu'ei un factor important, mèns pas tostemps ei un bon indicador dera salut d'ua lengua. Es condicions optimes qu'asseguren era vitalitat d'ua lengua son complèxes. Que son ua conjoncion de supòrt institucionau, utilitat dera lengua ena esfèra economica deth país e d'utilizacion enes mieis de comunicacion globaus, damb eth sentiment de fidelitat des parlants entara lengua pròpria e era consideracion que n'an coma simbèu identitari coma factors tant o mèns essenciaus.

Er estudiant lingüisticament sostenible avalore es persones, e per aquerò non demore que se subordinen. Avalore era diversitat, perque ei ua persona liura e sap qu'era libertat represente non renonciar pas a èster qui ès. Avalore eth coneishement, perque lo hè mèns liure uman. Er estudiant lingüisticament sostenible ei conseqüent, e per aquerò eth sòn comportament lingüistic va a favor des persones, dera diversitat e deth coneishement.

LINGÜISTICAMENT SOSTENIBLE

SIGUES RESPECTUÓS DAMB TOTES ES LENGÜES

Quan dides qu'ua lengua non t'agrada, o que non ei cap utila o importanta, sense encuedar-te'n apliques aguesti prejudicis as personas que la parlen. Totes es lengües que son iguales e totes que son diferentes.

OBSÈRVA E ESCOTA: INTERESSA-TE PES LENGÜES DETH TÒN ENTORN

Tot soent, apròp tòn se parle lengües que n'ac sabes que i son. Que non sabes ne coma se diden. Fòrça viatges, saber-ne eth nòm o bèra paraula qu'ei pro entà demostrar qu'avalores as que t'entornegen, que non te son cap indiferents. Ditz *gràcies* a quauquarrés ena sua lengua e segur que lí'n treiràs un arridolet.

NON AGES CAP PÒUR D'APRÈNER NAUES LENGÜES, TOSTEMPS SERÀN ÈS TUES ALIADES

N'i a fòrça que pensen qu'ua lengua o se parle o non se parle, e que non i a tèrme miei. O qu'entà hèr a entrar ua lengua en cap, cau que ne gesque ua auta. Aprèner, pòc o molt, ua lengua non vò cap díder desbrembar-ne ua auta, ne parlar-la pijor. Ua soleta paraula te pòt servir, e arribes on arribes, un shinhou ei milhor qu'arren. Tostemps qu'í guanharàs.

ES LENGÜES TE DAURISSEN NAUES PERSPECTIVES: NON RENÓNCIES CAP AS HÒNTS DE CONEISHEMENT QUE T'AUFRISSEN ES DIVERSES LENGÜES

Totes es lengües contien coneishement e ne produsissen de nau; non te limites pas ar anglés.

Non dèishes de costat aquerò qu'ei escrit en lengües vesies. Soent descorbiràs que les pòs liéger e comprèner fòrça mès de çò que te penses, e qu'es bones idees non an lengua, o que totes es lengües n'an. Es diferentes lengües mòstren diferentes guardades dera realitat. Aprèner lengües diferentes t'ajudarà a eishamplar era tua vision deth mon.

DA VOTZ AS MINORITARIS E ESCOTA-LES

Entre toti es minoritaris constituïm ua majoria. Non contribuïsquies a accentuar eth desequilibri lingüistic, non tractes es lengües damb pòqui parlants com non t'agrada que te tracten a tu. Se pòs trigar, da prioritat as qu'an mens repercussion. Ajuda-les a arribar pertot e eri t'í ajudaràn a tu.

NON IMPÒSES LENGÜES DOMINANTES, REPLANTA LENGÜES MENAÇADES

Er escrivan nòrd-catalan Joan Lluís Lluís ditz qu'a fòrça catalans deth sud les agrade d'anar entath Rosselhon a demostrar com en saben, de parlar francés. Non hèsques sonque de difusor des granes lengües en detriment des qu'an mens parlants. Saja d'interessar-te pera lengua que se pòt extinguir: veiràs qu'ei utila e necessària, e contribuiràs ara reforestacion lingüistica.

UN PETIT MERCAT PÒT ÈSTER UN GRAN PORTAU

Qu'ei important non confóner ara audiència potenciau damb era reau. Escrúer o parlar en ua lengua que la parlen fòrça non ei cap de garantia que t'escoten. En cambi, parlar com es qu'auem mès apròp qu'ei hèr-mos a enténer. Çò qu'ei important non ei pas era quantitat de gent que te

poderie comprèner, senon es personas as que de vertat les dides quauquarren. Quan Shakespeare escriuie, es anglofòns non èren ne sies milions.

PRACTICA ERA DIVERSITAT LINGÜISTICA QUAN VAGES PETH MON

Profita tota era riquesa e diversitat que t'aufrís eth mon se l'escotes. Non vages entà Gales o Malta sonque a aprèner anglés. Saja de parlar es lengües des lòcs que visites: quan mens se demoren es tòns interlocutors que les dides causes ena sua lengua, mès se n'alegraràn.

PRESÈRVA ETH TÒN ESPACI DE LIBERTAT: ERA LENGUA NON TE LA PÒDEN PRÈNER PAS SE TU NON VÒS

Es lengües non son pas causes, non s'embarrassen es ues as autes: non te dèishes convéncer de çò de contrari. Segurament ath long dera vida non tostemps poiràs parlar ena prumèra lengua qu'apreneres, mès tostemps la poiràs mantier: ei un coneishement que t'ajudarà a coneisher-ne d'autes. Non lo pèrdes: se sabes mès lengües, mès causes sabes dera tua lengua e deth mon.

NON EXCLUDISQUES ARRÉS D'UA LENGUA

Les llengües, sobretot les poc parlades o poc esteses, creen lligams invisibles, són senyals de benvinguda, transformen un estrany en un veí. No privis els altres d'aprendre i usar la teva llengua. No els diguis amb la llengua que no són dels teus. A Catalunya, per exemple, parla'ls també en català; no els deixis fora de casa. El català és un passaport que no caduca: ajuda'ls a obtenir-lo per sempre.

ένα · δύο · τρία · τέσσερα · πέντε

Contingut elaborat per:

GELA | Grup d'Estudi de Llengües Amenacades

Un projecte dels serveis lingüístics universitaris de:

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

 U
UNIVERSITAT DE BARCELONA
B

 UdG
Universitat de Girona

Universitat de Lleida

 UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

 UNIVERSITAT PÒMPEU FABRA

UNIVERSITAT DE VIC

Hi col·labora:

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Innovació,
Universitats i Empresa

yun · sin · šrađ · rb`a · hemsá · se